

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 4408
Tarih : 21.06.2017

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

27 Mayıs 1915'te çıkarılan ve 1 Haziran 1915 tarihinde dönemin resmi gazetesi Takvim-i Vekâyi'de yayımlanarak yürürlüğe giren Geçici Tehcir Kanunu'nun akabinde Osmanlı İmparatorluğu'nda yaşayan Ermeni nüfus tehcire tabi tutulmuştur. Tehcir Kanunu başta Ermeniler olmak üzere Süryani, Keldani, Ezidi ve Rum halklarında büyük yıkımlara yol açmıştır. Bu kanunun sonuçları, üzerinden 102 yıl geçmesine rağmen bugüne kadar TBMM tarafından araştırılmamıştır. Tehcir Kanunu nedeniyle çok büyük sayıda can kayıpları yaşandığı bilinmektedir. Kanunun uygulamaları sonucunda çok sayıda kültürel varlık ve mülkiyet gasp edilmiş veya kamu iradesiyle el konulmuştur.

Tehcir edilen nüfusun yok edilmesinde, dönemin hükümetinin ve kamu görevlilerinin sorumluluklarının araştırılması, tehcirin yarattığı sonuçların günümüze kadar olan etkileri, ülkemizde toplumsal barışın bir bütün olarak sağlanmasında geçmişle ve hakikatte yüzleşmenin yararları, bu konunun her yönüyle istismarının önüne geçebilmek için, "hakikatin" ortaya çıkarılmasına katkı sunulması, gelecek nesillerin Türkiye'de bir arada, özgürce ve barış içerisinde yaşayabilmesine daha fazla olanak sağlanması amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İç Tüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederim.

Garo PAYLAN
İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Osmanlı İmparatorluğu'nda yaşayan Ermeni nüfus, 27 Mayıs 1915'te çıkarılan ve 1 Haziran 1915 tarihinde dönemin resmi gazetesi Takvim-i Vekâyi'de yayımlanarak yürürlüğe giren Geçici Tehcir Kanunu gereğince tehcire tabi tutulmuştur. 'Askeri icaplar sebebiyle,' ordu ve müstakil ve fırka komutanlarına 'casusluk ve hainliklerini hissettikleri bölge halkını, tek tek veya toplu olarak memleketin diğer bölgelerine gönderilebilme' hakkı veren kanun, yalnızca 'hükümet emirlerine, yurt savunmasına, mevcut düzene ve güvenlik işlerine karşı durum alan ve silahla saldıran ve direnenler'e karşı orduya güç kullanma yetkisi vermektedir.

Gazeteci Murat Bardakçı, 2008 yılında, Osmanlı Dâhiliye Nazırı Talât Paşa'nın şahsi evraklarını, Ermeni tehciri konusundaki belgeleri ve yazışmaları kapsayan bir kitap yayınlamıştır (Murat Bardakçı, *Talat Paşa'nın Evrak-ı Metrûkesi - Sadrazam Talât Paşa'nın özel arşivinde bulunan Ermeni tehciri konusundaki belgeler ve hususî yazışmalar*, Everest Yayınları, İstanbul, 2008). Kitapta yer alan, Talât Paşa'ya ait olduğu kesin olan rapor, belirli Osmanlı vilayetlerindeki Ermenilerin dağılımını gösteren, kapsamlı bir çalışmaya dayanmaktadır. Osmanlı Ermenileri'nin 1914 ve 1917'deki sayılarını gösteren özet hesaplarla başlayan rapor, hem Ermenilerin 1914'te birçok vilayet ve mutasarrıflığa nasıl dağıldığını göstermekte hem de 1917'de Osmanlı İmparatorluğu'nun farklı kesimlerinde bulunup da sayımı yapılan Ermenilerin hangi yerlerden geldiğini göstermektedir. Talât Paşa'nın rakamlarına göre, 1914 ile 1917 arasında, yaklaşık 1.150.000 (veya toplam Ermeni nüfusunun %77'si) civarında Osmanlı Ermenisi 'yok olmuştur.'

Talât Paşa'nın raporu, Osmanlı Ermenilerinin 1915'teki tehcirinin, askeri amaçlardan ziyade Ermenilerin ortadan kaldırılmasını amaçlayan bir uğraşın parçası olduğunu açıkça göstermektedir. Tehcir edilen Ermenilerle, 1917'de yeniden iskân mıntıkasında bulunan Ermeni sürgünlerinin sayısı arasındaki fark, bu politikanın nasıl yürütüldüğünü ve sonuçlandırıldığını göstermektedir.

Dönemin hükümeti ve kamu görevlileri, kanunun belirlediği sınırları aşan uygulamalarda bulunmuşlardır. Gayri insanı sonuçlar doğuran hadiseler yaşanmıştır.

Bu Tehcir Kanunu başta Ermeniler olmak üzere Süryani, Keldani, Ezidi ve Rum halklarında büyük yıkımlara yol açmıştır. Bu kanunun sonuçları, üzerinden 102 yıl geçmesine rağmen bugüne kadar TBMM tarafından araştırılmamıştır.

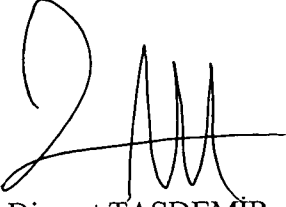
Tehcir Kanunu uyarınca memleketinden sürülen nüfusun, göç yollarında ve Suriye çöllerinde yok edilmesinde dönemin hükümetinin ve kamu görevlilerinin sorumluluklarının araştırılması, tehcirin yarattığı sonuçların günümüze kadar olan etkileri, ülkemizde toplumsal barışın bir bütün olarak sağlanmasında geçmişle ve hakikatle yüzleşmenin yararları, bu konunun her yönüyle istismarının önüne geçebilmek için, "hakikatin" ortaya çıkarılmasına katkı sunulması, gelecek nesillerin Türkiye'de bir arada, özgürce ve barış içerisinde yaşayabilmesine daha fazla olanak sağlanması amacıyla bir Meclis Araştırması açılmasını talep ediyorum.

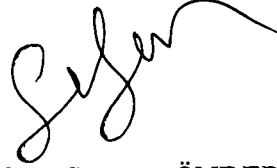
Behçet YILDIRIM
HDP Adıyaman Milletvekili

Berdan ÖZTÜRK
HDP Ağrı Milletvekili

Dirayet TAŞDEMİR
HDP Ağrı Milletvekili

Sırrı Süreyya ÖNDER
HDP Ankara Milletvekili

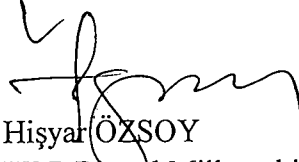
Ayşe ACAR BAŞARAN
HDP Batman Milletvekili

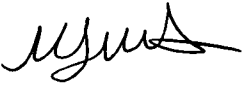
Mehmet Ali ASLAN
HDP Batman Milletvekili

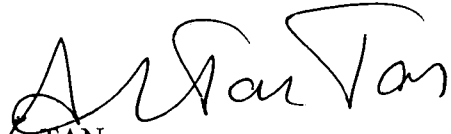
Saadet BECEREKLİ
HDP Batman Milletvekili

Hişyar ÖZSOY
HDP Bingöl Milletvekili

Mizgin IRGAT
HDP Bitlis Milletvekili

Altan TAN
HDP Diyarbakır Milletvekili

Feleknas UCA
HDP Diyarbakır Milletvekili

İmam TAŞÇIER
HDP Diyarbakır Milletvekili

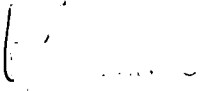
Hi

Aycahan IRMEZ
HDP Şırnak Milletvekili

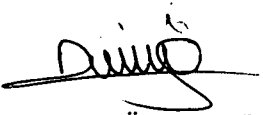
Leyla BİRLİK
HDP Şırnak Milletvekili

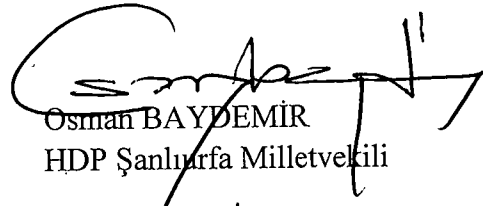
li

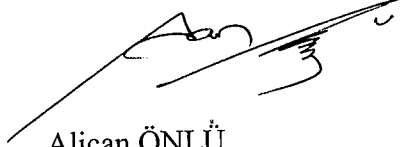
İbrahim AYHAN
HDP Şanlıurfa Milletvekili

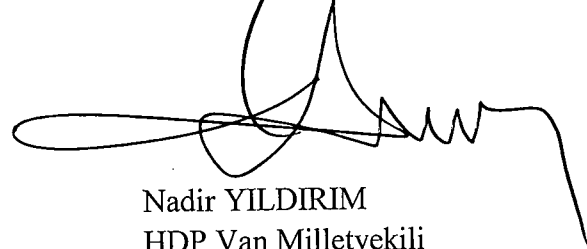
Dilek ÖCALAN
HDP Şanlıurfa Milletvekili

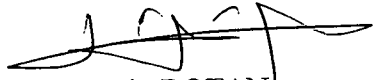
Osman BAYDEMİR
HDP Şanlıurfa Milletvekili

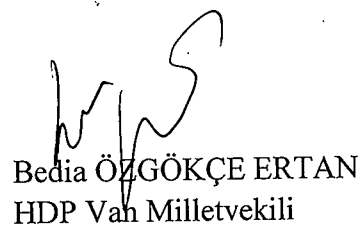
Alican ÖNLÜ
HDP Tunceli Milletvekili

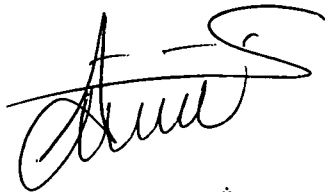
Nadir YILDIRIM
HDP Van Milletvekili

Lezgin BOTAN
HDP Van Milletvekili

Bedia ÖZGÖKÇE ERTAN
HDP Van Milletvekili

Adem GEVERİ
HDP Van Milletvekili